

računstva na tej stopinji izpusta nikakor ne upravičujejo, nemore se torej otrok nikakor izpustiti. Ako je pa slučaj tak, da temu niso niti roditelji niti otrok vzrok in si šolsko vodstvo ne vé pomagati, obrne

na se o tej stvari do okrajnega šolskega sveta. — Vprašanje o izpustu in izpustnicah bi bila kaj važna točka za deželno učiteljsko konferencijo.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. (Gledališka predstava za otroke). Dne 25. suša je priredilo „Dramatično društvo“ v Ljubljani v čitalničnem gledališču posebno predstavo za otroke. Sicer redno zabajam k predstavam tega društva in se veselim na dobrem vodstvu in na dobrem napredovanju igralcev, a k otroški predstavi nisem bil namenjen. Brez posebnega namena pa sem si mimogredé ogledal prilepljen gledališki list. V prvi igri „Damoklejev meč“ nastopi učitelj Peresnik, v drugi „Štampilhar mlajši“ šolski voditelj Leskovec in pomožni učitelj Mišjak; torej otrokom v zabavo stopi na deske učitelj v vseh kategorijah. Umeje se, da me je vleklo k predstavi in nisem imel miru, dokler nisem sedel med otroci na gledaliških „klopéh“. Prva igra se prične. Gospod „Peresnik“ sam igra šele v zadnjih nastopih; ali preden nastopi, nam ga je že prav dobro (!) naslika žena „knjigoveza“ Prilepnika. „Kaj, ta šomašter! Ali bosta papir jedla in tinto pila!“ vsklikne, ko ulovi ljubimsko ali snubno pismo Peresnikovo (v otroški predstavi!) do njene hčere. In kaj še, ko nastopi gospod Peresnik sam! Ne rečem, da njegova vnanost in njegova igra ni bila dostojna, ali učitelja, ki je prišel v hišo s povse jasnim in dobrim namenom, pred samimi otroci predstavljati v tako mučnem položaji, da je skoro obupal, to je vendar malo preveč. „Ali ste še tukaj? Nikar me ne motite!“ zakriči večkrat nad njim „knjigovez“, in njegov razposajeni učenec ga pa že kar tiče, maščevaje se nad njim za zaslužene kazni izza šole — in vse to dejanje, prepleteno z mnogimi smešnimi prizori, vrši se v zabavo otrokom!

Prav pridno so se smejali v gledaliških „klopih“ pri tej igri. „Kaj bomo videli šele v drugi igri, ko nastopita celo dva učitelja, nadučitelj in podučitelj!“ morali so si misliti. In niso se varali! Koliko je bilo smeha in krika, ko marcijski vodja jahalne družbe silil boječega podučitelja, da bi skakal čez njegov bič in kozolce preobračal, starega in slabotnega nadučitelja pa z bičem gonil po odru, kakor mladega konja v „visoki šoli“ in ga pri tem obrizguje po goli glavi, po očalih in po obrazu — s sifonom! — Dosti temu, a reči moram, da take

osmehujoče (ne smešne!) otroške predstave na slovenskem odru še nisem videl. Kakšen je bil šele moj položaj, ko ugledam med otroci-poslušalci tudi svoje učence in ti učenci svojega učitelja! Učitelj je po svojem socijalnem stališču že sam ob sebi tako razpostavljen, da se vsakdo, potrebno ali nepotrebno, ob njega zadene, kakor voz ob vogelni kamen, sedaj nas pa še spravijo na gledališki oder v zasmeh — otrokom, ki nam jih je vzgojati! Takt! A. Ž.

Z Goriškega. (Zopet „Soča“ in učiteljstvo). Gospod urednik! Pregovor pravi, da ima vsaka stvar jedenkrat konec; ali ga nima morda tudi krščanska ljubezen, katera Vam je zabranila, da ni „Učiteljski Tovariš“ v zadnji številki prinesel primeren odgovor na napad „Soče“ v št. 4? — Gospoda pri „Soči“ si prilasčuje izključno veljavo v krščanskih rečeh. Ali bi ne bilo prav, ko bi se pri isti gospodi učili, kako nam je ravnati, da bode ravnanje naše „krščansko“? Ako rabi „Soča“ cepce, ali je naša dolžnost molčati in se ne braniti? — S krščansko ljubeznijo pri gospodi od „Soče“ ne opravimo nič. V dokaz Vam je vsaka številka „Soče“, kateri je namen učiteljstvo za tretji, kakor gada. Za napadom v 4. prišli so drugi v 5. in še hujsi v 6. številki.

V uvodnem članku 5. številke „Soče“ pod naslovom „Imamo tudi politične dolžnosti?“ beremo tudi sledeče: „Kako važno je tedaj dandanes, kakšne poslance imamo v državnem in deželnem zboru. Poslanci vladajo svet, poslanci osrečujejo narode, ali jih pa tudi — da ti govorim bolj iz srca — onesrečujejo. Da moraš plačevati 50 na sto na kladé za šole — naredili so poslanci!“...

V 6. številki beremo uvodni članek „Kako bi se ljudskim učiteljem pomagalo“, ki ni drugega, nego nadaljevanje onega članka v 4. številki. V prvem članku je trdila „Soča“, da se otroci v ljudski šoli ničesa ne naučé; da se odvadijo roditelje slušati; da se razvadijo tako, da niso pri vsi dobri volji za nobeno kmetiško delo; da se po učitelju pohujšujejo; sploh, da šolski zakon je na vse strani — samó — škodljiv; da učiteljske družine postanejo po hribih in dolinah gróza, ki preti

pokončati ubozega kmeta, da mu bo konec storiti od same mizerije itd. brez konca.

V drugem članku pa prav po farizejsko piše, kako bi se ljudskim učiteljem pomagalo. „Soča“ si je mislila: prej sem pisala — sicer odkritosrčno — a vender malo preveč zoper šolo in zoper učiteljstvo, zato moram stvar drugače zasukati — sicer pa ostane isto.

Denarstveno stanje učiteljstva na Goriškem je razmeroma najslabše v Avstriji; zato prosijo učitelji izboljšanja svojih plač. Deželni zbor ni sicer uslišal prošnje, pač pa je pokazal, da bi ne bil nasproten izboljšanju. Upanje goji učiteljstvo, da mu bode v letošnjem zasedanju pomagano. Upamo, da bode naš deželni zbor posnemal kranjskega. Krščanska ljubezen „Soče“ pa učiteljstvu tega ne privošči. V ta namen straši davkoplačevalce z doklado in s škodljivostjo šole.

Poglejmo pa, kako in kaj predlaga „Soča“ v pomoč učiteljstvu: „Zmanjšajte število učiteljev“ . . . „Otrók ima dovolj, da zna brati, pisati in računati. Druzega ne potrebuje. Ker pa tudi duhoven toliko zmore, naj bi se učitelji nastavili samo tam, kjer sploh duhoven radi velikega stanovskega dela ali bolehnosti ne more otrók poučevati“

V tem zmislu je pisan članek. Škoda, da nosi naslov, ki ga ni vreden. Po namenu „Soče“ bi stalo učiteljstvo še na slabšem, kakor je bilo pred dvajsetimi leti. Urednik „Soče“ pa je v svojem „Rim. Katoliku“ nekje izpovedal svoje mnenje, da se mora šola iztrgati iz rok posvetnemu učiteljstvu. Čudno in krščansko je načelo „Soče“, katero načelo nasvetuje, da bi se učiteljstvu — kar ga še ostane — plače izboljšale: „Doklade ne povišati, ampak število učiteljev zmanjšati!“ Kako to, da ni „Soča“ predlagala kaj takega takrat, ko se je njenemu uredniku plača vzvišala? Poslej je veljalo: kar nočeš, da bi se tebi storilo, ne želi svojemu bližnjemu; od sedaj pa se bo ta nauk glasil: vsak skrbi le zase, a drugim odvzemi kolikor moreš! To je res krščansko načelo! (Dalje prih.) —e—

Iz Primorja, („Slovenska Matica“). Naš tovariš g. J. Dimnik je priobčil v 1. številki letošnjega „Učit. Tovariša“ spis: „Kranjsko učiteljstvo v „Matici Slovenski“. Obžaluje, da je na Kranjskem od preko 500 učiteljev in učiteljic komaj 52 ali 10% vpisanih v „Matico Slovensko“. Prilicno omenja, da so tem baje krive gnotne razmere ali pa tudi — mlačnost učiteljstva. Končno se pohvalno izraža o učiteljstvu primorskem, omenjajoč, da je ono v slabših gnotnih razmerah, nego je kranjsko, a vender

je mnogo več primorskih učiteljev vpisanih v „Matico Slovensko“, kakor kranjskih.

Naj mi je dovoljeno tukaj omeniti, da bi tudi primorsko učiteljstvo lahko bilo bolje zastopano v „Matici Slovenski“, nego je sedaj. Ako primerjamo število udov „Slov. Matice“ z onim „Hrvatske Matice“, prepričamo se, da je ljudsko-šolsko učiteljstvo na Primorskem razmeroma bolje zastopano v „Hrvatski“ nego v „Slovenski Matici“, akoravno stoji zadnja jeden goldinar manj, nego prva.

Zato se čudim, da primorsko učiteljstvo bolj podpira „Hrvatsko“ nego „Slovensko Matico“. Tudi nahajam v „Hrvatski Matici“ primorske učiteljice in učitelje kot ude vpisane, dočim jih v „Slovenski“ zaman iščemo. Hvalevredno je, da slovensko učiteljstvo podpira naše brate Hrvate, a menim, da je umestnejše skrbeti prej za domače ognjišče, nego za sosedovo. Najbolje bi pač bilo, ako možno, da bi vsak obe „Matici“ podpiral. Končno naj še omenim, da s tem nočem nobenega žaliti in tudi ne našega učiteljstva od „Hrvatske Matice“ odvracati, ampak s tem želim le, da bi naše učiteljstvo tudi „Slovensko Matico“ bolje podpiralo.

Anton Leban — Komen.

Iz Kopanja. (O lepopisnih zvezkih na ljudskih šolah). Razmotrivajoč različne okrajne konferencije v minulem letu, prepričal sem se, da so gospodje tovariši v vpeljavi lepopisnih zvezkov v posameznih okrajih različnega mnenja. Nekateri odobravajo Nežidersko, drugi Grubbauerjevo zalogo. Najbolje je, da povsod vlada jedinstvo. O tem baš jaz razsojeval ne bodem; — prepuščeno bodi bodočim učiteljskim konferencijam. Le-te se v nekaterih krajih prej vrše, torej menim, je umestno, da gospode sobrate na „pivnik“ v zvezkih Nežiderske zaloge nekoliko opozarjam. Pri vsaki konferenciji se le fin papir poudarja, — a pivnik, poleg tega najvažnejši faktor, se popolnoma prezira! Poleg dobrega papirja in lepe pisave se snažnost povsod zahteva. Vsak praktični učitelj, koji ima zvezke imenovane zaloge vpeljane, bode mi potrdil, da se pri točnem postopanju vender pri gojencih poslednja v polni meri ne more doseči. Kdo je li vzrok? Ni učitelj, ni učence! Pivnik je pregost, premalo luknjičast ter ne more črniti posrkati. Radi tega se zvezek in pisava zamaže, kar pa gotovo gg. nadzorniki ob inspekcijah nekako nevšečno pogledujejo. To napako pa pač lahko odstranimo, opozarjajoč lastnika in založnika na boljšo kvaliteto pivnega papirja. Prepričal se bode o istinitosti tega vsak, kar je moj namen.

Jožef Sedlak — Kopanja.